

Шифр «Мрієш - дій»

НАУКОВА РОБОТА

**НА ТЕМУ: «СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ
СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ»**

Зміст

	С.
Вступ	3
1 Теоретичні засади системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії	7
2 Оцінка ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії	15
3. Напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії	23
Висновки	29
Список використаної літератури	31
Додатки	35

Вступ

Стабільне функціонування національної економіки та майбутнє її зростання залежить від розвитку й зміцнення системи страхового захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб. Для того, щоб повною мірою реалізувати закладені в страхуванні потенційні можливості, потрібні спільні зусилля держави, громадян, юридичних осіб і страхового співтовариства. Сталий розвиток страхових організацій – ключових суб'єктів національної страхової системи – залежить від рівня їх фінансової стійкості.

Проблеми управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в ринковій економіці розглядали у своїх працях І. Ансофф, І. Бланк, В. Вітлінський, В. Ковальов, Р. Сайфулін, М. Федотова, Л. Шаблиста, А. Шеремета, А. Чупіс та інші. Питаннями оцінювання та забезпечення фінансової стійкості страхових компаній займаються провідні вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Алексєєв, В. Базилевич, Н. Внукова, О. Гаманкова, Л. Орланюк–Малицька, С. Осадець, Н. Ткаченко, Л. Шірінян та ін.

Однак, питання організації ефективного управління фінансовою стійкістю вітчизняних страхових компаній та його науково-методичного забезпечення на сьогоднішній день залишаються гостро актуальними та потребують подальших досліджень.

Зважаючи на зазначене, важливим є розвиток науково-методичних засад системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Узагальнення та аналіз наукової літератури, нормативних актів з досліджуваної тематики дозволяють зробити висновок про недостатність комплексної розробки та дискусійність багатьох питань щодо складових елементів системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії, що обумовлює вибір теми, мету та завдання наукової роботи.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад, обґрунтування методичних аспектів оцінювання і розроблення науково-практичних

рекомендацій щодо підвищення якості та ефективності функціонування системи управління фінансовою стійкістю вітчизняної страхової компанії.

Для досягнення вказаної мети у роботі визначені наступні завдання: з'ясувати економічну сутність та основні елементи фінансової стійкості страхової компанії; обґрунтувати системні засади управління фінансовою стійкістю страхових компаній; удосконалити методичний базис оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії; визначити ключові напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість страховика та процес управління нею.

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні та практичні аспекти управління фінансовою стійкістю страхової компанії у вітчизняному бізнес-середовищі.

Для досягнення поставленої мети у роботі використовувались загальнонаукові та емпіричні методи: аналізу і синтезу, індукції і дедукції, логічного узагальнення – при дослідженні теоретичних основ управління фінансовою стійкістю страхової компанії; економічного, порівняльного та статистичного аналізу – для оцінки сучасного стану розвитку та тенденцій страхового ринку Україні та оцінюванні фінансової стійкості ПрАТ «СК «Євроінс Україна»; наукового абстрагування, моделювання – при проведенні SWOT-аналізу ПрАТ «СК «Євроінс Україна» та розробленні рекомендацій щодо удосконалення системи управління фінансовою стійкістю.

Інформаційну базу дослідження становлять міжнародні і вітчизняні законодавчі та нормативно-правові акти, монографії, наукові періодичні видання економічного профілю, навчальні посібники та підручники, статистичні матеріали, економічна інформація та фінансова звітність ПрАТ «СК «Євроінс Україна».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

– складові системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії у вітчизняному бізнес-середовищі шляхом розробки організаційно-процесної моделі системи управління фінансовими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна», шляхом конкретизації структурної будови та деталізації функціонального наповнення з огляду на систему внутрішньофірмових комунікацій, розподілу відповідальності, мотивів та методів прийняття управлінських рішень щодо них.

дістали подальшого розвитку:

– теоретичний базис управління фінансовою стійкістю страхової компанії шляхом конкретизації сутнісного змісту та визначення елементного складу ключових факторів впливу (власний капітал, тарифна політика, збалансованість страхового портфеля та страхові резерви, інвестиційна політика, перестраховування) та теоретико-організаційні основи процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії шляхом прийняття системного підходу як базового концепту та конкретизації змісту і основних аспектів функціонування елементів системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії (суб'єкту, об'єкту, інструментів управління, інформаційного та аналітичного забезпечення);

– методичне забезпечення комплексного оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю страхової компанії з метою чого сформовано систему відносних коефіцієнтів, що відповідають вимогам об'єктивності, достатності, порівнянності, інформативності та необхідності урахування специфіки страхової діяльності, задля можливості реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, формування підґрунтя для ідентифікації раціональних шляхів удосконалення існуючих і вироблення нових методів та інструментів впливу на рівень фінансової стійкості страховика.

Отримані результати дослідження мають практичне значення та полягають в тому, що їх застосування дозволяє забезпечити системний підхід до процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії, в свою чергу сприяючи досягненню фінансової стабілізації та сталого зростання в

довгостроковому періоді.

Основні положення і результати проведених досліджень доповідалися та отримали схвальну оцінку на 2 науково-практичних конференціях:

Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, молодих вчених «Страховий ринок України в умовах циклічності фінансово-економічних криз: оцінка тенденцій та перспективи розвитку» (м. Тернопіль, 25 квітня 2018 року);

V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (м. Хмельницький, 14 листопада 2018 року).

Основні положення наукової роботи відображені у 3 наукових працях загальним обсягом 0,51 друк. арк.

1 Теоретичні засади системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії

Поняття “фінансова стійкість” походить від англійського “financial stability” (фінансова стійкість або стабільність). У широкому значенні стійкість свідчить про спроможність об’єкта, системи виконувати свої функції незважаючи на вплив ендогенних і екзогенних факторів. Таким чином, поняття “стійкість” є близьким за значенням до понять стабільності, постійності, сталості, надійності, що досить часто призводить до їх ототожнення та ускладнює розмежування таких економічних термінів, як “фінансова стійкість”, “фінансова стабільність”, “фінансова надійність”.

На основі узагальнення науково-методичних підходів до визначення сутності поняття (таблиця 1.1.) під “фінансовою стійкістю страхової компанії” будемо розуміти такий стан та якість фінансових ресурсів страхової компанії, за якого вона залишається платоспроможною і здатною в повному обсязі та своєчасно виконувати усі взяті на себе зобов’язання в умовах функціонування у динамічному бізнес-середовищі та забезпечувати відновлення своїх фінансових показників до потрібного рівня у разі дії негативних чинників.

У результаті проведеного аналізу можна виділити три основні науково-методичні підходи до систематизації таких понять, як “фінансова стійкість”, “фінансова надійність” та “фінансова безпека”. Згідно з першим підходом поняття фінансової стійкості та фінансової надійності ототожнюються та можуть рівноправно використовуватися (В. Д. Бігдаш [6], Д. Бланд [32], Н. М. Внукова [9], О. Д. Вовчак [10], Ю. М. Дьячкова [15], С. С. Осадець, О. В. Марушко [22]). Відповідно до другого підходу фінансова надійність визначається вужче, ніж фінансова стійкість, та є його похідною (І. С. Іванюк [18] та Н. В. Ткаченко [34]). На думку зазначених науковців, необхідною умовою фінансової стійкості є не лише платоспроможність страхової компанії, а й її фінансова надійність. Тобто страхова компанія, що є фінансово надійною,

не обов'язково буде фінансово стійкою, а фінансово стійка завжди буде фінансово надійною. Третій підхід передбачає розширення поняття фінансової стійкості. На думку О. І. Барановського [4] та А. М. Єрмошенко [16], фінансова безпека страхової компанії є більш глибоким поняттям і обов'язковою умовою для її стійкої діяльності.

Таблиця 1.1 – Науково-методичні підходи до розуміння сутності поняття “фінансова стійкість страхової компанії”*

Автори	Науково-методичний підхід
Александрова М. М., Гвозденко О. А., Горбач Л. М., Заруба О. Д., Шевчук О. О., Бойко А. О.	Фінансова стійкість страхової компанії представлена як перевищення доходів страхової компанії над її витратами
Александрова М. М., Базилевич В. Д., Іванюк І. С., Орланюк-Малицька Л. А., Шихов А. К.	Фінансова стійкість ототожнюється з платоспроможністю страхової компанії або платоспроможність виділяється авторами як одна з її найважливіших складових
Базилевич В. Д., Іванюк І. С., Мурина Н. Н., Роговська А. О., Сербіновський Б. Ю., Палкін А. В., Сухов В. А., Ткаченко Н. В., Тронін Ю. Н., Федорова Т. А., Шірінян Л. В.	Фінансова стійкість визначається як здатність страхової компанії виконувати взяті на себе зобов'язання перед страхувальниками (найпоширеніший підхід серед вітчизняних науковців)
Орланюк-Малицька Л. А., Сплетугов Ю. А., Дюжиков Е. Ф., Бойко А. О.	Складовою фінансової стійкості страхової компанії є її здатність до подальшого розвитку
Ткаченко Н. В., Шевчук О. О., Шірінян Л. В., Бойко А. О.	Фінансова стійкість ототожнюється зі здатністю страхової компанії адаптуватися до постійно змінюваного економічного середовища

* Узагальнено авторами на основі [1; 6; 7; 9; 10; 15; 18; 33; 31; 34; 35; 36]

Опрацювання фахової літератури дозволяє зробити висновок, що ключовими елементами впливу на фінансову стійкість страхової компанії є наступні елементи: власний капітал, тарифна політика, збалансованість страхового портфеля та страхові резерви, інвестиційна політика, перестраховування (рисунок 1.1).

Окрім, вищеописаних елементів формування та забезпечення фінансової стійкості страхової компанії науковці виділяють і інші. Так, М.М. Александрова одним з основних критеріїв фінансової стійкості страховика вважає необхідність диверсифікації діяльності, В.Д. Бігдаш – здійснення фінансового моніторингу, Л.В. Шірінян – мобільність страхової компанії, а В.Д. Базилевич – необхідність впровадження процесу бюджетування.

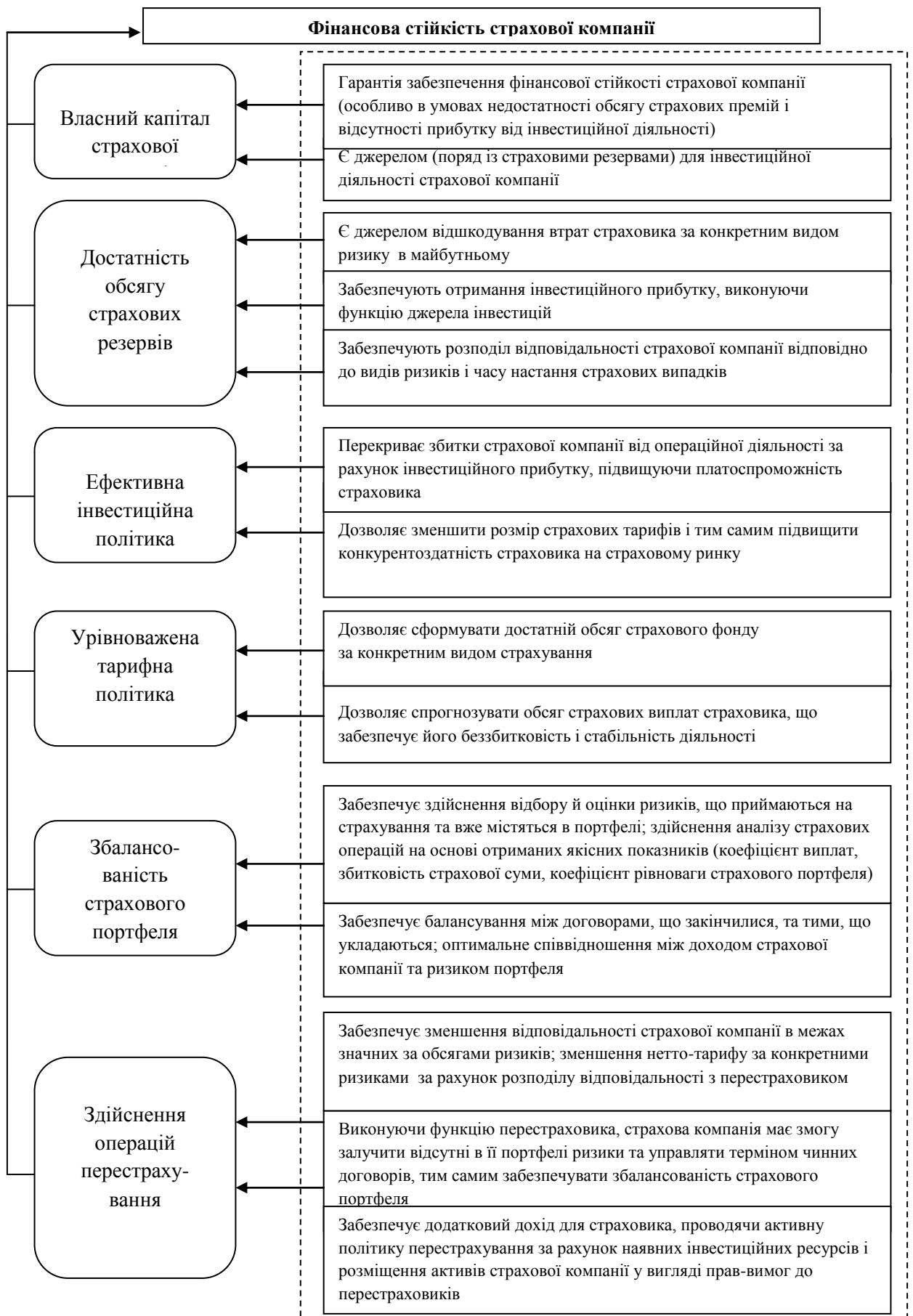

Рисунок 1.1 – Елементи впливу на фінансову стійкість страхової компанії (складено авторами на основі [1; 6; 9; 10; 11; 15; 25; 31; 33; 34; 35; 36])

Збільшенню отриманого прибутку та підвищенню фінансової стійкості сприяє також впровадження інноваційних послуг та новітніх технологій. Розвиваючи інноваційну діяльність в усіх напрямках функціонування, страхова компанія має можливість впродовж тривалого періоду часу отримувати надприбутки та нарощувати фінансові ресурси для впровадження нових послуг і новітніх технологій.

В ході посилення процесів економічної глобалізації успішне функціонування страхових компаній значною мірою залежить від рівня їх фінансової стійкості. Лише забезпечивши власну фінансову стійкість, страховик зможе генерувати чинники позитивних кількісних та якісних змін для нормального функціонування в теперішній час і зростання фінансового потенціалу в майбутньому [2, с. 92].

Управління фінансовою стійкістю страхової компанії передбачає об'єктивне визначення її поточного й бажаного стану, скоординоване управління фінансовими ресурсами страховика, вибір таких управлінських рішень, котрі сприяли б забезпеченню фінансової стійкості. Зокрема, на основі системного підходу, це може бути впорядковано та відображено у сформованій цілісній системі.

Таким чином, систему управління фінансовою стійкістю страхової компанії може бути визначено як сукупність інструментів управління, що суб'єкти управління застосовують і спрямовують на забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Система управління фінансовою стійкістю є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи з управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Отже, ключовими елементами системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії є: керована підсистема (об'єкт управління), керуюча підсистема (суб'єкт управління) та інформаційно-аналітичне забезпечення (інформаційна база).

Керуюча підсистема являє собою сукупність підрозділів, на які покладено функції управління фінансовою стійкістю страхової компанії

(рисунок 1.2). До них належать: служби управління фінансами, бухгалтерія, аналітичні служби, служби управління бізнес-аналізу, служби управління актуарних розрахунків, служби планування, служби контролю тощо. До інструментів управління фінансовою стійкістю страхової компанії належать аналіз, планування, регулювання і контроль. Об'єктом управління є фінансова стійкість страхової компанії та можливості її забезпечення.

Рисунок 1.2 – Система управління фінансовою стійкістю страхової компанії
(складено на основі [5; 8; 14; 31])

Ефективність функціонування системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії буде забезпечено лише при дотриманні наступних принципів: спрямованість дій суб'єкта на досягнення конкретних цілей; взаємоузгодженість стратегічного та тактичного рівнів управління; єдність мети, результату та засобів.

Дослідження підсистем системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії є важливою складовою аналізу діяльності страхової компанії.

Виходячи з того, що будь-яка система управління передбачає визначення певних підсистем (окремих стратегій), які дозволяють досягти поставлених

цілей і завдань, необхідно обґрунтувати доцільність включення певних системоутворюючих складових до загальної стратегії управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Тому виникає потреба у формуванні певного переліку взаємопов'язаних стратегій, що являють собою стратегічний набір.

Стратегічний набір передбачає встановлення певної сукупності підсистем (систем стратегій), яка забезпечує стратегічне управління фінансовою стійкістю страхової компанії, тобто є множиною елементів, що знаходяться у взаємодії, відносинах, зв'язках та завдяки цьому являють собою цілісність (Додаток А, рисунок А.1).

Ключове місце у визначеному стратегічному наборі належить методичному базису забезпечення фінансової стійкості, що передбачає формування інформаційної бази та системи індикаторів стійкості, проведення моніторингу та аналізу, стрес-тестування, вироблення рекомендацій щодо коригування політики розвитку страховиків з метою посилення їх фінансової стійкості та запобігання фінансовим кризам.

Вихідним елементом забезпечення високого рівня фінансової стійкості страхових компаній у загальній системі управління є чітке формування цілей, які, на нашу думку, можна класифікувати за певними ознаками (таблиця 1.2).

Варто зауважити, що основна та допоміжні цілі розглядаються як єдина комплексна система і тому потребують чіткої взаємоузгодженості з урахуванням пріоритетності та рівноважної значущості.

Методичною основою системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії виступає інформаційне забезпечення. Ефективність будь-якої управлінської системи значною мірою залежить від повного, достовірного та своєчасного інформаційного забезпечення.

При проведенні оцінювання фінансової стійкості страхової компанії використовується значна інформаційна база у складі: макроекономічних показників, показників агрегованих фінансових звітів і балансів, інституцій фінансового ринку та мікроекономічних. Вважаємо, що вона повинна містити три типи інформації: загальноєкономічна та макроекономічна інформація,

яка виступає допоміжною інформацією і носить загальноекономічний характер; мікроекономічна інформація, яка надає можливість фактичної оцінки рівня фінансової стійкості страхової компанії на основі розрахунку необхідних показників; інформація про напрямки забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Таблиця 1.2 – Класифікація цілей забезпечення фінансової стійкості страхової компанії*

Класифікаційна ознака	Найменування цілей
За видами очікуваного ефекту	екзогенні; ендогенні
За пріоритетним значенням	основна; допоміжні
За домінуючими сферами функціонування страховиків	цілі зростання ресурсного потенціалу; цілі підвищення ефективності проведення страхових операцій; цілі підвищення ефективності проведення фінансово-інвестиційних операцій; цілі нарощування капітальної бази; цілі підвищення фінансової безпеки діяльності;
За напрямками дій	цілі, які підтримують конкурентну позицію; цілі, направлені на запобігання зовнішнім загрозам; цілі, направлені на подолання слабких внутрішніх позицій
За об'єктами стратегічного управління	загальні цілі фінансової стійкості страхового ринку; цілі розвитку регіональної мережі страховиків; цілі стійкого фінансового розвитку окремих страхових компаній
За характером впливу на очікуваний кінцевий результат	прямі стратегічні цілі; підтримуючі стратегічні цілі
За періодом реалізації	стратегічні цілі розвитку; короткострокові цілі

* Узагальнено авторами

Поряд з інформаційним забезпеченням необхідно виокремлювати систему аналітичного забезпечення, яке передбачає вибір індикаторів оцінювання рівня фінансової стійкості та розробку розрахункових алгоритмів. Основним інструментом аналітичних методів виступає індикатор, який являє собою набір функцій від одного або декількох базових часових рядів з встановленим часовим вікном.

На підставі інформаційного та аналітичного забезпечення створюється можливість прийняття рішення про напрямки управління фінансовою стійкістю страхової компанії (рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Схема прийняття рішення про розвиток процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії (узагальнено авторами)

Інформаційне забезпечення процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії повинно базуватися на складанні стратегічних карт.

Метод використання стратегічних карт у процесі аналізу був узагальнений Р. Капланом та Д. Нортоном для реалізації можливості узгодження короткострокових цілей діяльності досліджуваної системи з її місією і довгостроковою перспективою. У їх працях стратегічна карта формується з чотирьох взаємопов'язаних складових: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, навчання та розвиток. Цілі цих чотирьох складових мають бути пов'язані між собою причинно-наслідковими зв'язками. Перевагою використання стратегічних карт є проведення постійного моніторингу за фінансовою стійкістю страхової компанії та проведення перспективного аналізу та планування. Саме вони дають змогу оперативно порівнювати заплановані кількісні та якісні параметри з отриманими результатами, на основі чого можна аналізувати ефективність функціонування окремих елементів та всієї системи в цілому.

2 Оцінка ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії

У процесі вивчення методичних та практичних засад оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю вітчизняної страхової компанії важливого значення набуває дослідження сучасного стану і тенденцій розвитку страхового ринку України, передумов забезпечення фінансової стійкості страховиків.

Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.06.2018 становила 291 (таблиця 2.1), з яких 31 СК зі страхування життя (СК "Life") та 260 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За I півріччя 2018 року в порівнянні з аналогічним періодом 2017 року кількість страхових компаній зменшилась на 9 СК.

Таблиця 2.1 – Кількість страхових компаній*

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2015	Станом на 31.12.2016	Станом на 31.12.2017	Станом на 30.06.2017	Станом на 30.06.2018
Загальна кількість	361	310	294	300	291
в т.ч. СК "non-Life"	312	271	261	264	260
в т.ч. СК "Life"	49	39	33	36	31

* Складено за даними [23]

У порівнянні із розвиненими країнами страховий ринок України відрізняється спеціалізацією національних компаній на ризикових видах страхування і незначною часткою страхування життя [20, с. 18].

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за I півріччя 2018 року, становили 23 425,3 млн грн, з них: 8 570,2 млн грн (36,6%) – що надійшли від фізичних осіб; 14 855,1 млн грн (63,4) – що надійшли від юридичних осіб. Обсяги валових страхових премій за I півріччя 2018 року збільшилися порівняно з I півріччям 2017 року на 10,4%,

чисті страхові премії збільшилися на 24,0% (Додаток Б, рисунок Б.1).

Щодо концентрації страхового ринку (таблиця 2.2), то можна констатувати, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 98,0% – акумулюють 100 СК "non-Life" (38,5% всіх СК "non-Life") та 96,4% – 10 СК "Life" (32,3% всіх СК "Life").

Таблиця 2.2 – Концентрація страхового ринку за I півріччя 2018 року*

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн грн)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	954,8	55,1	3493,9	16,1	2
Тор 10	1670,1	96,4	9048,3	41,7	5
Тор 20	1732,1	100,0	13861,7	63,9	8
Тор 50	X	X	19256,3	88,8	11
Тор 100	X	X	21267,9	98,0	15
Тор 150	X	X	21640,7	99,8	19
Всього по ринку	1732,8	100,0	21692,5	100,0	24

* Складено за даними [23]

Розмір валових страхових виплат за I півріччя 2018 року становив 6 070,2 млн грн, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – 5 679,7 млн грн (або 93,6%), зі страхування життя – 390,5 млн грн (або 6,4%). Валові страхові виплати за I півріччя 2018 року збільшилися на 26,9% порівняно з I півріччям 2017 року, чисті страхові виплати збільшилися на 27,0% і становили 5 862,9 млн грн (Додаток Б, рисунок Б.2).

Станом на 30.06.2018 обсяг загальних активів страховиків становив 57 229,9 млн грн, що на 3,7% більше в порівнянні з відповідним показником минулого року. Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування» [28], збільшилась в порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2017 на 2 444,1 млн грн або на 7,2% та склала 63,3% загальних активів страховиків (станом на 30.06.2018 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили

36 231,2 млн грн, станом на 30.06.2017 – 33 787,1 млн грн) (Додаток Б, рисунок Б.3).

Станом на 30.06.2018 року обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів, становив 36 231,2 млн грн, які в розмірі 23 608,8 млн грн використано з метою представлення коштів страхових резервів.

Фінансова стійкість характеризує результативну діяльність компанії, слугує важливим показником при прийнятті рішень потенційними страхувальниками при виборі надійного страховика, а також виступає об'єктом пильної уваги з боку регулятора. Кожна зацікавлена сторона потребує оцінки фінансової стійкості страхової компанії, яка формується за умови ефективної системи управління. Ключовою проблемою при проведенні оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії, на сьогодні є відсутність системи оціночних коефіцієнтів із урахуванням умов об'єктивності, достатності, порівнянності, інформативності та специфіки функціонування, що має особливості та відмінності від інших суб'єктів господарювання (підприємств, банків і т.п.).

Враховуючи це, нами зроблено спробу сформулювати відповідну систему показників із урахуванням зазначених умов та проведено її практичну апробацію. Об'єктом дослідження обрано страхову компанію ризикового страхування ПрАТ «СК «Євроінс Україна» [24], що функціонує на страховому ринку з 1992 року (під назвою СК «Алькона») та за рейтинговими даними (за 9 місяців 2018 року) займає 25 місце за розмірами активів (307 569 тис. грн) з поміж 50 найбільших страховиків України [29]. Обрана страхова компанія цікава як об'єкт дослідження питань ефективності системи управління фінансовою стійкістю враховуючи ряд важливих факторів: зміни у власності (перехід до іноземного власника у 2008 році – німецького холдингу Talanx International AG та у 2016 до болгарської компанії ЄВРОІНС ІНШУРИНС ГРУП АД (EUROINS INSURANCE GROUP AD)), зміни типу товариства (з ПАТ «СК «Євроінс Україна» на ПрАТ «СК «Євроінс Україна»), результативність фінансово-господарської діяльності (сума чистого збитку за

2017 рік склала (-29652) тис. грн проти чистого прибутку 8563 тис. грн у 2015 році та 183 тис. грн у 2016).

Аналіз розрахункових коефіцієнтів, тобто відносних показників фінансової стійкості ПрАТ «СК «Євроінс Україна», проведений у таблиці 2.3, засвідчив, коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує спроможність страхової компанії у найкоротший термін виплатити страхове відшкодування за рахунок наявних активів протягом періоду 2015-2017 років перевищував рекомендовані значення, проте його значення з рівня 227,75 % у 2015 році, скоротилось до 110,94 % у 2017. Щодо інших показників ліквідності страховика, то показник ліквідності страхових резервів ПрАТ «СК «Євроінс Україна» з рівня 43 % у 2015-2016 роках, зріс до 90,14 % у 2017 році (при рекомендованому значенні не більше 100 %), показник терміновості, який впродовж перших двох років становив 178,64 % та 186,90 % відповідно у 2017 років знизився до рівня 73,66 % (при рекомендованому значенні не менше 3 %). Показник терміновості є свідченням швидкості розрахунку страховика за страховими зобов'язаннями. Він характеризує можливість страхової компанії миттєво виконати свої зобов'язання перед страхувальниками за страховими виплатами.

Загалом рівень показників ліквідності перевищує рекомендований, проте спадна тенденція свідчить про зниження частки ліквідних активів у загальній величині страхових резервів, що може призвести в перспективі до невиконання страхових зобов'язань компанії у встановлені строки.

Щодо фінансування діяльності страхової компанії, то значна частина активів ПрАТ «СК «Євроінс Україна» фінансується за рахунок власних коштів. При цьому, показник частки власного капіталу у пасивах знаходиться у рекомендованих межах 10–60% та вказує на незначне зниження з 45,03 % до 40,78 % протягом періоду, що свідчить про зменшення обсягів власних фінансових ресурсів та погіршення фінансової стійкості, в основному через накопичення суми непокритого збитку на фоні зростання суми зобов'язань страховика.

Таблиця 2.3 – Аналіз показників ефективності системи управління фінансовою стійкістю
 ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2015-2017 роки

Показник	Алгоритм розрахунку показника	Рекомендоване значення	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2015/2016		2017/2016	
						Абсолютне відхилення (+,-)	Темп приросту, %	Абсолютне відхилення (+,-)	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт загальної ліквідності, %	Ліквідні активи / Страхові резерви	не менше 100%	227,75	231,03	110,94	3,28	1,44	-120,09	-51,98
Показник ліквідності страхових резервів, %	Страхові резерви / Ліквідні активи	не більше 100%	43,91	43,28	90,14	-0,62	-1,42	46,85	108,24
Показник терміновості, %	Грошові кошти / Страхові резерви	не менше 3%	178,64	186,90	73,66	8,26	4,62	-113,24	-60,59
Частка власного капіталу в пасивах, %	Власний капітал / Пасиви	не менше 10% – 60%	45,03	43,66	40,78	-1,37	-3,04	-2,88	-6,59
Частка страхових резервів у пасивах, %	Страхові резерви / Пасиви	зростання	34,14	33,70	52,38	-0,44	-1,29	18,68	55,42
Частка страхових зобов'язань, яка забезпечена власним капіталом, %	Страхові резерви / Власний капітал	більше 28%	75,82	77,19	128,44	1,37	1,81	51,25	66,39
Коефіцієнт перестраховування, %	Частка страхових премій, передана в перестраховування / Страхові премії	не більше 50%	52,00	74,15	22,15	22,15	42,60	-52,00	-70,13
Прибутковість власного капіталу, %	Чистий прибуток / Власний капітал	не менше 5%	7,91	0,17	-34,70	-7,74	-97,86	-34,87	-20586,77
Питома вага статутного капіталу у власному капіталі, %	Статутний капітал / Власний капітал	зростання	65,55	65,72	83,09	0,17	0,26	17,37	26,44
Достатність власних коштів, %	Власний капітал / Страхові резерви	не більше 250% – 350%	131,89	129,55	77,86	-2,34	-1,78	-51,69	-39,90

Загальновідомо, що страхові резерви страховиків коригуються (у бік зменшення) на частку перестраховиків у цих резервах. Відповідно, обсяг страхових резервів, який реально зосереджується у страховиків, визначає величину та структуру їх залучених фінансових ресурсів.

Частка страхових резервів у загальній структурі пасивів ПрАТ «СК «Євроінс Україна» у 2015-2017 роках відзначалась тенденцією до зростання – 34,14 % у 2015 році проти 52,38 % у 2017 році, проте це аналізуючи даний показник, потрібно також досліджувати коефіцієнт перестраховування, який у 2015 році складав 52 %, а у наступному зріс до 74,15 % відповідно при допустимих 50 % (Додаток Б, рисунок Б.4), тобто страховик передавав у перестраховування 3/4 страхових ризиків та залучених премій відповідно, що при фінансово стабільній ситуації може свідчити лише про агресивну політику нарощення клієнтської бази та незадовільний рівень управлінської діяльності при підвищенні її ризиковості, що було відкориговано лише у 2017 році, при зниженні рівня ризиків, які передаються на перестраховування до 22,15 %, та підвищенні рівня відповідальності компанії перед своїми клієнтами за рахунок власних фінансових можливостей.

Водночас при значному скороченні достатності власних коштів з 131,89 % у 2015 році до 77,86 % у 2017 році спостерігаємо недостатність наявного фінансового потенціалу страхової компанії в ринкових умовах господарювання для прийняття на власну відповідальність значно більшої кількості ризиків, або прийняття на страхування великих ризиків чи формування потужнішого страхового портфеля, що визначає у перспективі однозначну потребу у раціональному та виваженому задіюванні механізму перестраховування.

Показник достатності страхових (технічних) резервів характеризує достатність страхових премій для формування цих резервів. Це пояснюється тим, що нетто-премія є джерелом формування страхових (технічних) резервів, тоді як страхові резерви відображають величину страхових

зобов'язань. Результат показника повинен бути не менше 100%. Для покращення наявної ситуації ПрАТ «СК «Євроінс Україна» необхідно переглянути тарифну політику і структуру страхового портфеля.

Одним із показників рентабельності є прибутковість власного капіталу (фінансова рентабельність). Цей показник демонструє, наскільки успішно страховик трансформує страхові внески та доходи від інвестицій в прибутки акціонерів. Відповідно до стандартів органів страхового нагляду та аудиторських служб ЄС значення показника повинно бути не меншим ніж 5%. В досліджуваній страховій компанії протягом 2015-2017 років спостерігається вкрай негативна тенденція, згідно якої прибутковість власного капіталу ПрАТ «СК «Євроінс Україна» з рівня 7,91 % у 2015 році знизилась до вкрай низького 0,17 % (2016 рік) та у подальшому перетнула від'ємне значення і впала до позначки (-7,74) % (Додаток Б, рисунок Б.5), що свідчить про збитковість діяльності страховика, ускладнення процесів реінвестування та можливостей виплати дивідендів власникам.

Для підтвердження виявлених тенденцій та розширення бази аналітичних висновків проведемо оцінювання фінансового становища страховика та рівня його фінансової стійкості на основі тестів раннього попередження, використання яких було закріплено на рівні регулятора страхового ринку України ще у 2005 році [30].

За результатами оцінки тестів раннього попередження ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (таблиця 2.4) загальна оцінка фінансової стійкості страхової компанії у 2015-2017 роках знаходилась на середньому рівні та коливалась в межах 2,02-2,22, тобто спостерігається незначна тенденція до погіршення, при задовільному рівні фінансової стійкості (бальна оцінка - «2») без переходу до рівня граничної («3»).

Проте, необхідно звернути увагу на сигнальні фактори тесту раннього попередження ПрАТ «СК «Євроінс Україна». Зокрема показник доходності та показник доходності капіталу вирізнялись найнижчими бальними оцінками та ідентичними негативними тенденціями, змінюючись протягом

періоду з 3 (граничний рівень) до 4 (незадовільний). Показник змін у капіталі ПрАТ «СК «Євроінс Україна» також при негативній динаміці у 2015-2017 роках досяг на кінець періоду найжичого з усього масиву коефіцієнтів (окрім вищезазначених) значення – 3, що є підтвердженням виявлених тенденцій.

Таблиця 2.4 – Фактична оцінка показників тестів раннього попередження ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2015-2017 роки (станом на кінець звітної року)

№ з/п	Назва показника	Коефіцієнт (ризикове страхування)	Фактична оцінка показника			Скоригована фактична оцінка на коефіцієнт			
			2015 рік	2016 рік	2017 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	
1	2	3	4	5	6	7(3*4)	8(3*5)	9(3*6)	
1	Показник дебіторської заборгованості (ПДЗ)	0,04	1	1	1	0,04	0,04	0,04	
2	Показник ліквідності активів (ПЛА)	0,10	1	2	2	0,1	0,2	0,2	
3	Показник ризику страхування (ПРС)	0,06	1	2	2	0,06	0,12	0,12	
4	Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	0,18	1	1	2	0,18	0,18	0,36	
5	Показник доходності (ПД)	0,06	3	3	4	0,18	0,18	0,24	
6	Показник обсягів страхування (андерайтингу) (ПА)	0,06	1	1	2	0,06	0,06	0,12	
7	Показник змін у капіталі (ПЗК)	0,06	2	2	3	0,12	0,12	0,18	
8	Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	0,06	2	2	2	0,12	0,12	0,12	
9	Показник незалежності від перестраховування (ПНП)	0,18	4	3	2	0,72	0,54	0,36	
10	Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу (ПВРК)	0,16	2	2	2	0,32	0,32	0,32	
11	Показник доходності інвестицій (ПДІ)	0,04	3	3	4	0,12	0,12	0,16	
12	ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА						2,02	2,2	2,22

Отже, результати аналітичного оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «СК «Євроінс Україна» у 2015-2017 роках демонструють необхідність удосконалення як тарифної політики, маркетингової діяльності, концепції перестраховування ризиків так і ґрунтовного перегляду ключових аспектів фінансового управління, зокрема щодо оптимізації структури активів та капіталу, зменшення витратної частини, інтенсифікації фінансово-інвестиційної діяльності та підвищенні її результативності.

3 Напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії

В умовах конкурентного ринкового середовища страхові компанії наражаються на велику кількість ризиків, які можуть призводити до втрати фінансової стійкості та погіршення результативності їх діяльності. Тому, при удосконаленні системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії необхідно приділяти увагу аспектам ризик-менеджменту, зважаючи як на загальні ризики діяльності суб'єктів господарювання так і враховуючи специфічні для страхової галузі, що може формувати відмінності у функціональній структурі процесу управління ризиками та повинно забезпечувати швидке і обґрунтоване реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища із чітким розподілом обов'язків та визначенням відповідальності суб'єктів управління.

«Управління ризиками страховика – це цілеспрямована діяльність компанії щодо ідентифікації, оцінки, контролю та моніторингу ризиків, які можуть завдати небезпеки ресурсам страхової компанії або її здатності виконувати страхові зобов'язання та приносити прибуток» [3, с. 25]. Такий підхід надає більш розширене визначення процесу управління ризиками страхової компанії, з точки зору послідовності його етапів (Додаток В, рисунок В.1).

Згідно з організаційним підходом до системи управління ризиками [26; 27] виконавчий орган страховика є відповідальним за практичну реалізацію основних елементів системи управління ризиками, визначених стратегією. Поєднання організаційного та процесного підходів дозволяє побудувати відповідну модель системи управління фінансовими ризиками досліджуваного у роботі ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (рисунок 3.1).

Щодо визначених елементів системи, то відповідальним за ризик повинен бути менеджер ПрАТ «СК «Євроінс Україна», що здійснює

управління певним фінансовим ризиком або чинником ризику.

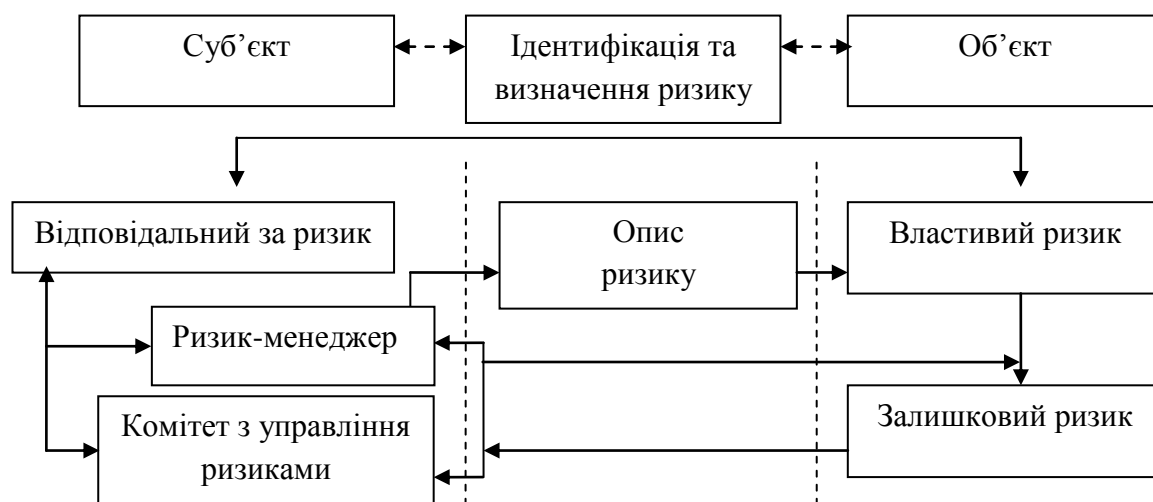

Рисунок 3.1 – Організаційно-процесна модель системи управління фінансовими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна» (запропоновано авторами) [13, с. 46]

Ризик-менеджером є співробітник страхової компанії, що наділений відповідними повноваженнями для доступу до інформації для проведення оцінювання ризиків, відповідає за ідентифікацію та визначення ризику, моделювання управління ним та контроль меж, звітування перед керівництвом та власниками, щодо проведених заходів та необхідних фінансових витрат, розробляє пропозиції по підвищенню ефективності системи управління фінансовими ризиками.

Комітет з управління ризиками повинен визначати стратегію і стандарти ПрАТ «СК «Євроінс Україна» з управління фінансовими ризиками, брати участь у розгляді основних параметрів ризиків та здійснювати постійний моніторинг ефективності процесу управління фінансовими ризиками страховика.

Щодо визначеного у моделі властивого ризику, ним виступає фінансовий ризик, до якого ПрАТ «СК «Євроінс Україна» схильна на певну звітну дату, а залишковим ризиком є частка властивого ризику, що залишається після проведення заходів з його мінімізації.

Під описом ризику пропонуємо розуміти документ, в якому міститься основна інформація про фінансовий ризик: сутність, причини настання та ймовірні наслідки, розміри передбачуваних збитків, частота настання, пропозиції та необхідні ресурси і відповідальні особи щодо недопущення або мінімізації фінансових виявлених ризиків.

Ключовими умовами ефективного практичного застосування запропонованої системи управління фінансовими ризиками є: взаємозалежність та взаємоузгодженість процесів як всередині системи так і загалом у сфері фінансового управління страховика; орієнтування на покращення кількісних та якісних фінансових показників діяльності (капітал, рентабельність); використання сучасних інноваційно-інформаційних технологій у процесі пошуку та вироблення рішень з управління ризиками; проведення роботи з управління ризиками на засадах своєчасності, послідовності, систематичності та чіткої структуризації [13, с. 46].

Ризик-менеджмент у рамках цієї моделі реалізується за допомогою таких загальноживаних методів управління: контроль ризику, передання ризику, прийняття ризику або уникнення ризику, в залежності від якого визначається перелік та терміновість заходів реагування.

Безумовно позитивним фактором на підвищення дієвості запропонованої системи управління фінансовими ризиками страхової компанії є покращення професійних компетенцій персоналу, що у поєднанні із максимальною успішністю застосування превентивних заходів забезпечить найбільший економічний ефект.

У системі управління фінансовими ризиками страхової компанії, потрібно враховувати моделі та методи моделювання та формування сценаріїв ризикових ситуацій. Одним з таких методів є SWOT-аналіз, адже він дає змогу дослідити слабкі сторони та загрози діяльності страховика і нейтралізувати їх за допомогою можливостей та сильних сторін.

SWOT-аналіз, як управлінський інструмент, має свої особливості: є початковим етапом стратегічного планування; є складовим етапом у процесі

опрацювання стратегії страховика для забезпечення фінансової стійкості; є інформаційною основою для формування стратегічних проблем і альтернативних стратегічних рішень; передбачає спільне вивчення зовнішнього і внутрішнього середовищ страховика; передбачає встановлення парних комбінацій між загрозами, можливостями в зовнішньому оточенні, з одного боку, і сильними та слабкими сторонами страховика – з іншого; у центрі уваги – чинники, що найбільше впливають на конкурентну позицію і конкурентні переваги при формуванні фінансової стійкості страхової компанії. Результати проведеного SWOT-аналізу ПрАТ «СК «Євроінс Україна» відображені у таблиці 3.1 та таблиці 3.2.

Таблиця 3.1 – Сильні та слабкі сторони розвитку ПрАТ «СК «Євроінс Україна»*

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Маркетинг	
<ul style="list-style-type: none"> - наявність великої клієнтської бази; - наявність кваліфікованих кадрів та спеціалістів у галузі маркетингу з новими поглядами на сучасні умови ринку; - вигідне співвідношення ціни та якості страхових продуктів 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатність реклами страхових продуктів; - відсутність заходів, спрямованих на поліпшення ситуації компанії на ринку; - відділ маркетингу існує лише в основному офісі
2. Страхова діяльність	
<ul style="list-style-type: none"> - стабільне зростання надходжень за рахунок страхових премій та надання страхових послуг; - наявність достатньої кількості трудових ресурсів; - розгалужена страхова мережа; - наявність значної кількості ліцензій, що забезпечує можливості розширення асортименту та вільного маневрування на ринку 	<ul style="list-style-type: none"> - недосконалість системи взаємодії з посередниками; - відсутність чіткої мети та стратегій; - часткове «згортання» окремих видів страхування через фінансово-політичну нестабільність
3. Технології	
<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень інноваційної діяльності стосовно інформаційної та клієнтської бази; - зручність, швидкість та простота електронної системи розрахунку ціни страхових продуктів; - забезпеченість новітніми технологіями для вивчення ринку та функціонування на ньому 	<ul style="list-style-type: none"> - технології, орієнтовані на страховий ринок країн Центральної та Східної Європи; - недостатність технологічного оснащення у малих представництвах компанії

*Складено авторами

На основі проведеного SWOT-аналізу ПрАТ «СК «Євроінс Україна» виділено сильні та слабкі сторони діяльності страховика, існуючі потенційні можливості та загрози успішного розвитку на вітчизняному страховому ринку, що можуть слугувати базою для удосконалення фінансового управління страхової компанії на тактичному та стратегічному рівні, коригування існуючої стратегії розвитку.

Таблиця 3.2 – Можливості та загрози діяльності ПрАТ «СК «Євроінс Україна»*

Можливості	Загрози
1. Політичні	
- удосконалення правової бази	- низька ефективність виконання регулюючих заходів з боку держави
2. Соціальні	
- існування значного переліку обов'язкових видів страхування в Україні, що забезпечує актуальність даних видів послуг	- недостатній рівень добробуту населення; - низький рівень страхової культури в країні; - висока частота шахрайських та протиправних дій зі сторони клієнтів
3. Фінансово-економічні	
- можливість зайняти певну нішу на світовому страховому ринку завдяки продажу якісних страхових продуктів; - наявність значних страхових резервів та резервного фонду, що дає перевагу серед інших страховиків в функціонуванні на страховому ринку; - розвиток страхової компанії за різними напрямками страхової діяльності; - зростання суми страхових премій; - розвиток та застосування прогресивних наукових розробок для підвищення платоспроможності та фінансової стійкості; - розвиток теоретико-методичних та практичних засад ризик-менеджменту	- негативний фінансовий результат діяльності у 2017 році - зменшення рівня конкурентоздатності ключових вітчизняних сегментів страхування у цілому із впливом на діяльність компанії; - втрата переваг порівняно з потужними західноєвропейськими компаніями; - слабкий розвиток ринкової інфраструктури реалізації страхових послуг; - відсутність стратегії розвитку тарифної політики компанії; - зростання фінансових ризиків страхової діяльності

*Складено авторами

Зауважимо, що діяльність страхових компаній істотно відрізняється від інших видів підприємницької діяльності. Основною відмінністю є прагнення страхової компанії брати на себе ризики різних суб'єктів господарювання, проте основною метою діяльності страховика, як і інших суб'єктів

підприємницької діяльності, є отримання позитивного фінансового результату.

Таким чином, виявлено низку причин зовнішнього та внутрішнього впливу на ефективність функціонування ПрАТ «СК «Євроінс Україна», вирішення яких потребує комплексного поєднання зусиль як зі сторони менеджменту компанії, так і державних законодавчих органів влади.

Зокрема актуальними питаннями для вирішення є: на державному рівні відредагувати законодавчо-нормативну базу відповідно сьогоденню, тим самим зробити ринок страхових послуг більш досконалим та гнучким до фінансово-економічних умов; знизити до мінімуму вплив політичних та соціальних чинників на страховий ринок, віддаючи перевагу приватним компаніям із мінімальним державним втручанням; підвищити рівень державної підтримки і податкових пільг страховим компаніям та потенційним страхувальникам; активно використовувати програмно-технічне забезпечення у процесах пошуку та обґрунтування рішень фінансового характеру.

Усунення існуючих недоліків “дозволить сформувати розвинений ринок страхових послуг, тим самим сприятиме розвитку фінансового ринку, національної економіки та економічної безпеки держави” [12, с. 27].

Водночас належний процес побудови адаптивного фінансового менеджменту та його застосування в управлінні страховою компанією призведе до ефективного використання фінансових ресурсів, інвестиційної привабливості та фінансової стійкості.

Висновки

1. Проведене дослідження економічної сутності та аналіз змістових характеристик дозволило сформулювати власне бачення поняття “фінансова стійкість страхової компанії”, що визначена нами як такий стан та якість фінансових ресурсів страхової компанії, за якого вона залишається платоспроможною і здатною в повному обсязі та своєчасно виконувати усі взяті на себе зобов’язання в умовах функціонування у динамічному бізнес-середовищі та забезпечувати відновлення своїх фінансових показників до потрібного рівня у разі дії негативних чинників.

2. Опрацювання фахової літератури, дозволило визначити сукупність елементів та описати фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії, які перебувають у тісному взаємозв’язку та взаємозалежності, та в комплексі створюють відповідні гарантії виконання страховиком своїх зобов’язань перед страхувальниками щодо надання страхового захисту.

3. На основі проведених досліджень, як базовий концепт управління фінансовою стійкістю страхових компаній прийнято системний підхід у межах якого визначено основні складові елементи (об’єкт управління, суб’єкт управління, інформаційна база), конкретизовано їх сутність, зміст та основні аспекти функціонування.

4. У роботі доопрацьовані теоретико-організаційні основи процесу управління фінансовою стійкістю страхових компаній шляхом систематизації класифікаційних ознак цілей забезпечення фінансової стійкості страхових компаній та схематичного представлення прийняття рішення про розвиток процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

5. Вивчення напрацьованого фахівцями методичного базису аналітичної роботи засвідчило відсутність системи комплексного оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю страхової компанії на основі ключових індикаторів, які б найповніше розкривали специфіку страхової діяльності та забезпечували можливість реагування на зміни зовнішнього та

внутрішнього середовища. З цією метою у роботі сформовано систему відносних коефіцієнтів та проведено її практичну апробацію за даними ПрАТ «СК «Євроінс Україна».

6. Вивчення стану розвитку страхового ринку і передумов забезпечення фінансової стійкості вітчизняних страховиків та результати аналітичного дослідження ефективності системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «СК «Євроінс Україна» стали не лише основою для ретроспективної порівняльної оцінки, а й вихідним джерелом необхідності пошуку напрямів та можливостей її удосконалення у загальній системі фінансового менеджменту страховика.

7. Запропонована на основі узагальнення та систематизації наукових підходів організаційно-процесна модель дозволила конкретизувати структурну будову та деталізувати функціональну наповненість системи управління фінансовими ризиками ПрАТ «СК «Євроінс Україна» з огляду на систему внутрішньофірмових комунікацій, розподілу відповідальності, мотивів та методів прийняття управлінських рішень щодо них.

8. Акцентуючи увагу, на доцільності використання SWOT-аналізу, як інструменту системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії, визначено сильні та слабкі сторони розвитку, ідентифіковано можливості та загрози діяльності ПрАТ «СК «Євроінс Україна».

9. За результатами проведених досліджень обґрунтовано, що в ринкових умовах потреба в комплексному управлінні фінансовою стійкістю страхової компанії виникає на певному етапі її діяльності, коли у страховика вичерпується ресурс кількісних методів забезпечення конкурентоспроможності (екстенсивний шлях розвитку компанії) та гостро постає питання подальшого вдосконалення діяльності страховика шляхом поліпшення якості послуг, які він надає (перехід до інтенсивного методу розвитку компанії), тобто при зміні концепції управління з екстенсивного на інтенсивний тип, що є цілком актуальним для ПрАТ «СК «Євроінс Україна».

Список використаної літератури

1. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник./ В.Д. Базилевич, К. Базилевич, Р.В. Пікус та ін. / за ред. В.Д. Базилевич / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
2. Балицька М.В. Роль фінансової стійкості страхових компаній у забезпеченні фінансової стабільності економіки країни / М.В. Балицька // Економіка та держава. – 2016. – № 9. – С. 89–92.
3. Баранов А. Л. Методологічні основи управління ризиками страхової компанії. 2014. URL : <http://kneu.edu.ua/userfiles/arch/14-4873.pdf>.
4. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія / О. І. Барановський – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
5. Безгула В.О. Страхування: навч. пос. / Безгула В.О., Постріл І.І., Шаповал Л.П. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 582 с.
6. Бігдаш В. Д. Страхування : навч. посіб. / В. Д. Бігдаш – К. : МАУП, 2006. – 448 с.
7. Бойко А. О. Перестрахування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Антон Олександрович Бойко. – Суми, 2011. – 278 с.
8. Василенко В. О. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 396 с.
9. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Єременко та ін.; за ред. проф. Н. М. Внукової. – Харків : Бурун Книга, 2004. – 376 с.
10. Вовчак О. Д. Страхування : навчальний посібник / О. Д. Вовчак. – 3-тє вид. – Львів : Новий Світ-2000, 2006. – 480 с.
11. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. / О.О. Гаманкова ; К. : КНЕУ, 2007. – 328 с.

12. Гензера О.О. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку в Україні / О.О. Гензера, Н.А. Хрущ // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : Збірник наукових праць молодих вчених та студентів. Том 2 / ред. кол. : Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та інші (відп. ред. Н. А. Хрущ). – Хмельницький : ХНУ, 2016. – С. 23-27.

13. Гензера О.О. Фінансові ризики в системі управління фінансовою стійкістю страхової компанії / О.О. Гензера, О.С. Мельничук, Л.А. Приступа // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: Збірник наукових праць молодих вчених та студентів. Том 2 / ред. кол. : Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та інші (відп. ред. Н. А. Хрущ). – Хмельницький: ХНУ, 2018. – С. 45-46.

14. Горбач Л. М. Страхування. Навчальний посібник. / Л. М. Горбач, О.Б. Каун – К.: «Кондор», 2010. – 520 с.

15. Дьячкова Ю. М. Страхування : навч. посіб. / Ю. М. Дьячкова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

16. Єрмошенко А. М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорій / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 4. – С. 46–52.

17. Жук Т. Підвищення рівня надійності страховиків: що пропонує регулятор / Т. Жук // Юридична газета. – 2015. – № 50–51 (496–497). – С. 20–21.

18. Іванюк І. С Теоретичні підходи до визначення категорії “фінансова стійкість страхової компанії” / І. С Іванюк, Д. С Маруженко // Фінанси України. – 2006. – № 11. – С. 77–89.

19. Козлова Е. В. Формирование системы риск-менеджмента в страховой организации. 2013. URL: http://aeterna-ufa.ru/sbornik/Mart2013_tom3.pdf #page=98.

20. Мельничук О.С. Світовий і національний страховий ринок: тенденції, відмінності та взаємозв'язки / О.С. Мельничук, Л.А. Приступа //

Страховий ринок України в умовах циклічності фінансово-економічних криз: оцінка тенденцій та перспективи розвитку: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, молодих вчених, 25 квітня 2018 р., Тернопіль / Відп. ред. О. В. Кнейслер. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. – С. 17-21.

21. Немцева Ю. В. Проблемы формирования системы риск-менеджмента в страховой организации. 2014. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/problemy-formirovaniya-sistemy-risk-menedzhmenta-v-strahovoy-organizatsii.pdf>.

22. Осадець С. С. Страхування : підручник / керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.

23. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>

24. Офіційний сайт ПрАТ «СК «Євроінс Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// https://euroins.com.ua/uk/](http://https://euroins.com.ua/uk/)

25. Пікус Р.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення / Р.В. Пікус, М.В. Балицька // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2016. – № 3 (180). – С. 6-10.

26. Про затвердження Вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг від 04.02.2014 № 295. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0344-14>

27. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Нацкомфінпослуг України від 07.06.2018 р. № 850 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>

28. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07.03.96 № 85/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

29. Рейтинг страхових компаній по розміру активів за 9 місяців 2018 года. Офіційний сайт «Фориншурер страхование» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/18/9/3>

30. Розпорядження Держфінпослуг «Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків» від 17.03.2005 р., № 3755. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc>.

31. Сосновська О.О. Елементи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній / О.О. Сосновська // Економіка, фінанси і управління в ХХІ столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку: зб. тез міжнародної науково-практичної конференції. – 2017. – С. 70-74.

32. Страхование: принципы и практика : учеб. пособ. / Финансовая академия при правительстве РФ ; сост. Д. Бланд ; пер. с англ. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 416 с.

33. Страхування: практикум : навч. посіб. / за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2011. – 607 с. – (Київському національному університету імені Тараса Шевченка 175 років).

34. Ткаченко Н. В. Страхування : навч. посібник / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с.

35. Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній (методологія оцінки та механізми забезпечення): дис. д-ра економ. наук : спец. 08. 00. 08 – гроші, фінанси і кредит / Н. В. Ткаченко; ДВНЗ «УАБС НБУ» – Суми, 2011. – 418 с.

36. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення : автореф. дис... канд. екон. наук / Л. В. Шірінян; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2007. – 20 с.

Додатки

Додаток А

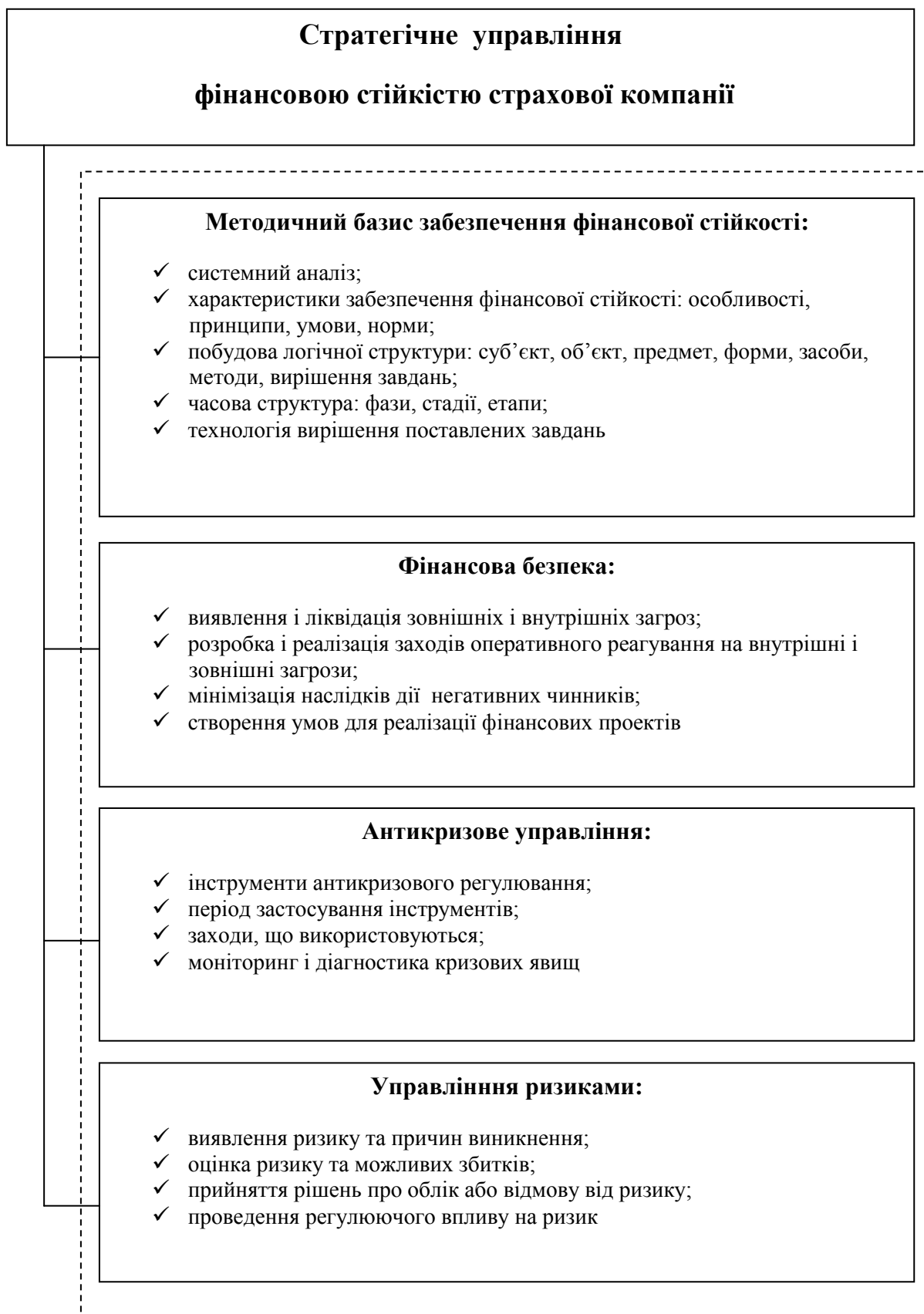

Рисунок А.1 – Стратегічний набір управління фінансовою стійкістю страхової компанії (узагальнено на основі [1; 8; 10; 15; 16; 21; 22; 34])

Додаток Б

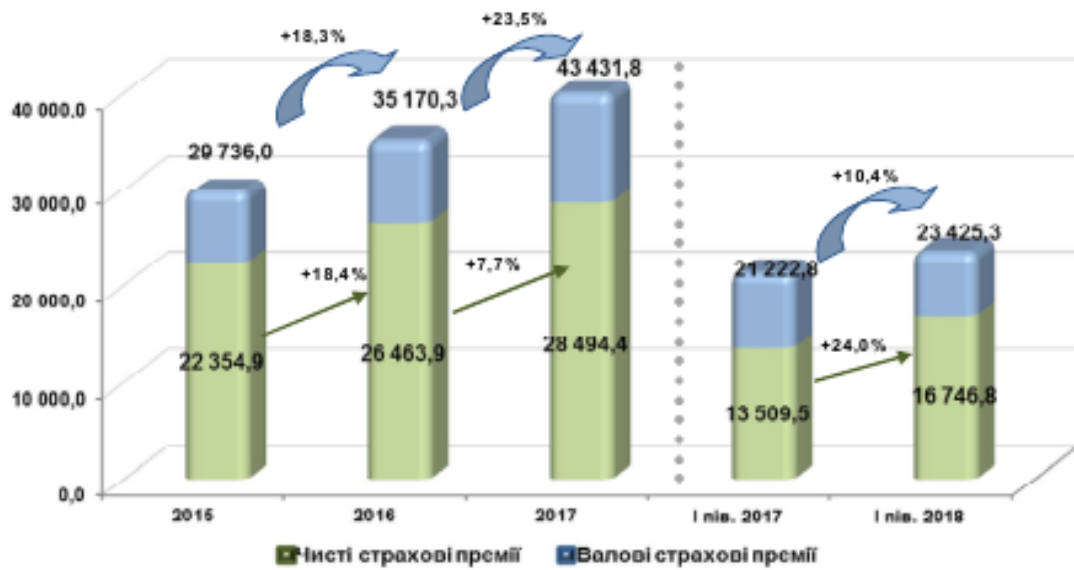

Рисунок Б.1 – Динаміка страхових премій за 2015 – 2017 роки, I півр. 2018 року, млн грн [23]

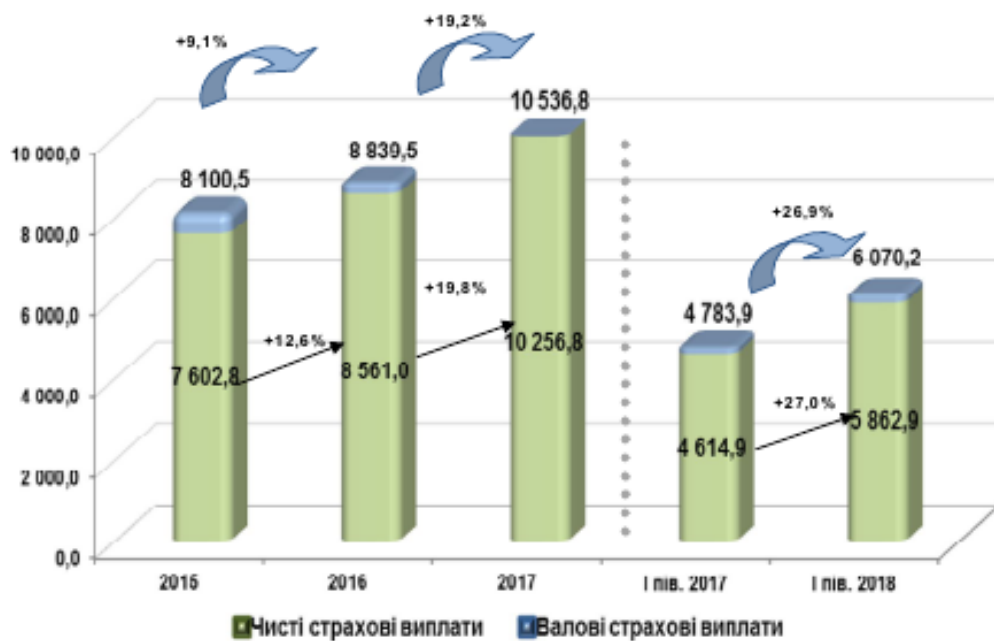

Рисунок Б.2 – Динаміка страхових виплат за 2015 – 2017 роки, I півріччя 2018 року, млн грн [23]

Рисунок Б.3 – Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2015 – 2017 роки та станом на 30.06.2018 року, млн грн [23]

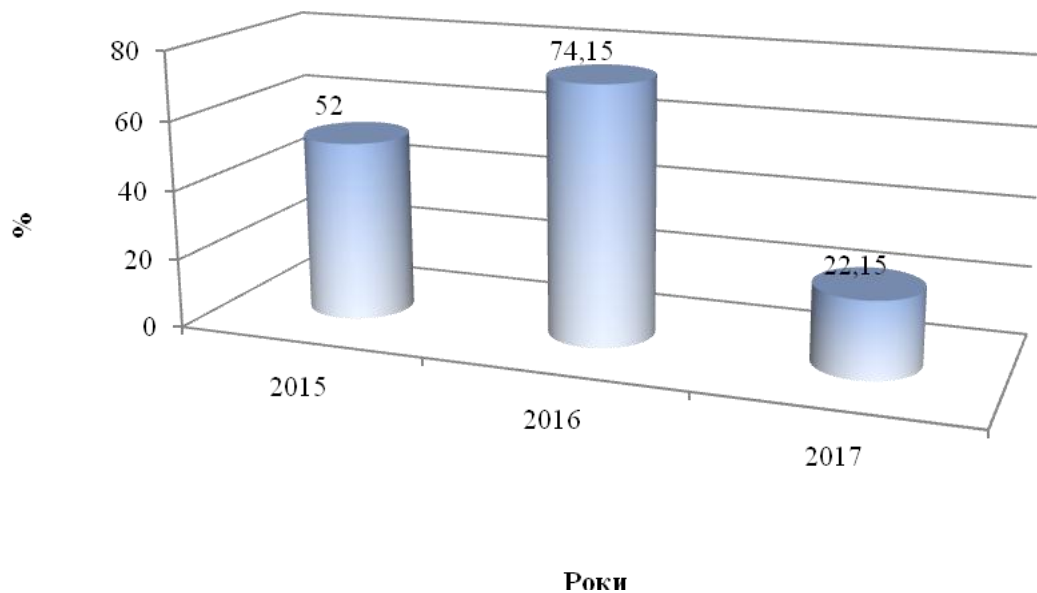

Рисунок Б.4 – Динаміка коефіцієнта перестраховування ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2015-2017 роки

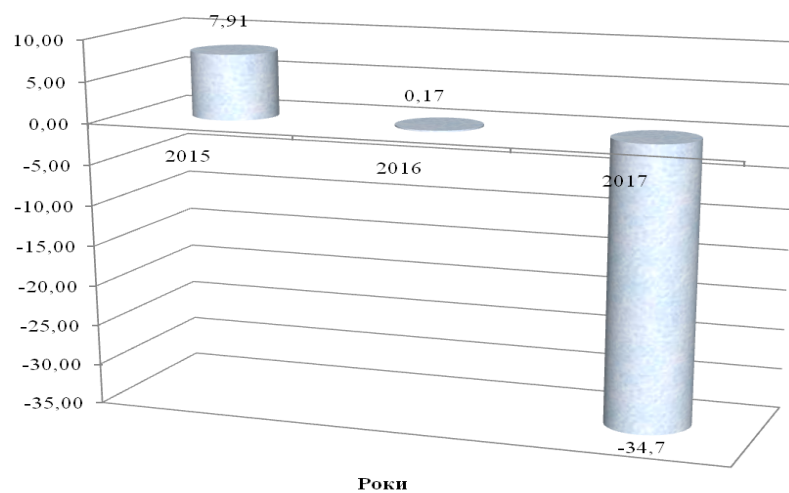

Рисунок Б.5 – Динаміка прибутковості власного капіталу
ПрАТ «СК «Євроінс Україна» за 2015-2017 роки

Додаток В

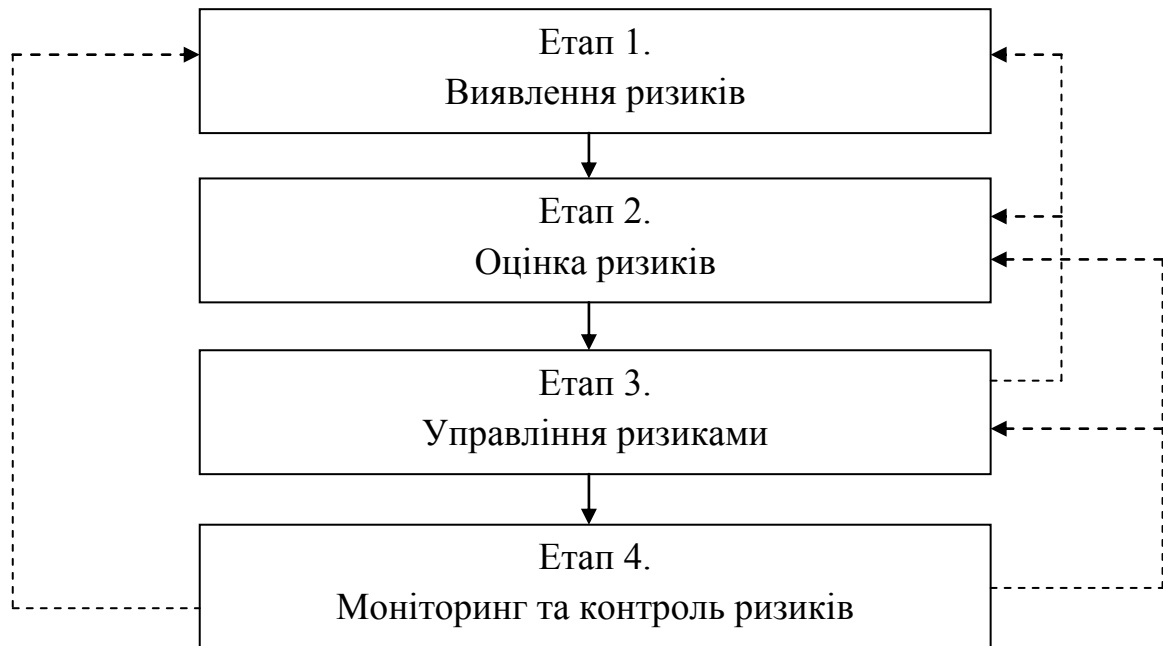

Рисунок В.1 – Система управління ризиками страхової компанії (процесний підхід) (складено автором на основі [3; 14; 19; 21])